

VALGFOREDRAG PÅ HØNEFOSS

Hovedspørsmålene ved dette valget er:

- Hvordan sikre sysselsettingen -
- Hvordan forsvare velferdssamfunnet
- Hvordan bidra til å trygge freden

For et halvt århundre siden var arbeiderbevegelsens parole: Hele folket i arbeid! Det målet ble nådd, men ikke varig sikret. For det vi trodde hørte fortiden til -

2.

massearbeidsledighetens trusel - finner vi igjen utenfor landets grenser. De fleste land har gitt opp målet om full sysselsetting. Vår parole er: Arbeid for alle!

I 1970-årene skapte vi en kvart million nye arbeidsplasser, og storparten gikk til kvinner. Arbeid sikrer grunnlaget for velferden. Svikter sysselsettingen, rammes de svake, de eldre, de unge, kvinnene og utkantene sterkest.

Det høye økonomiske og sosiale nivå vi har, er det bare den siste generasjonen som har opplevd. Vi har økt våre egne muligheter til å skape ved å mobilisere de mange til innsats. Ved å bryte ned klasseskiller og gi hvert

enkelt menneske større selvtillit, kunnskaper, frimodighet og pågangsmot, har vi frigjort krefter i det norske folk. Å mobilisere de kreftene, er nå hovedoppgaven.

Høyre og de andre borgerlige partier forsøker hele tiden å isolere Norges situasjon fra resten av verden. Det er lett å forstå. For vårt samfunn er et særsyn. Sannheten er at vår politikk har vært vellykket. Vi har gjennomført det vi lovet velgerne ved inngangen til dette året:

Vekst og vern.

Arbeiderpartiets politikk gjennom 70-årene har gitt oss resultater vi som nasjon kan være stolte over:

4.

- vi har unngått arbeidsledighet
- vi har hatt en betydelig økning i vår livsstandard, vår sosiale og økonomiske velstand
- vi har hatt en god vekst i landet, - selv uten oljen, bedre enn de fleste nasjoner vi sammenlikner oss med
- vår vekst i 1981 var den høyeste i Nord-Europa

Arbeid for alle er forsvar for velferdsstaten. Men den kan undergraves ved å skjære ned offentlige inntekter slik at omfanget av offentlige ytelser må ned.

Konservative økonomiske teorier finner også feste i vårt land - eksempelvis under etiketten "dynamisk

skattepolitikk". I England lovet Thatcher at folks tiltakslyst skulle tilta og vekstevnen gjenreises gjennom skattelettelser. I England synker nå nasjonalproduktet. Millioner går arbeidsledige. Industriproduksjonen har falt drastisk.

Vårt andre hovedmål er å forsvare, utbygge og utdype den velferdsstaten som er bygget opp. For å oppnå dette, kreves mye av oss alle. Av vilje, av handlekraft, av solidaritet. Lettvinte løfter om skattelettelser fører ikke fram. Da må ytelser kuttet ned.

Vi er på verdens velferdstopp. Det bygger på høy produksjon, høyt fellesforbruk og rettferdig fordeling. Krisen i

6.

verdensøkonomien gjør fordelingsoppgavene viktigere - og vanskeligere. Arbeiderpartiet vil ikke svekke evnen til å løse fellesoppgavene. Og vi vil fortsette utviklingen mot en mer rettferdig fordeling av goder og byrder.

Det er ikke mindre bruk for Arbeiderpartiets budskap i trange tider. Tvert om: Tiden stiller større krav til solidaritet og felles ansvar.

Arbeidet for fred er grunnleggende. Mislykkes vi der, kan det være det samme med alt annet. Arbeiderpartiet går til valg på et bredt program for sikkerhet, nedrustning og avspenning. Vi vil arbeide for en atomfri sone i nordisk område. Vi går mot produksjon og utplassering av nøytronvåpen.

Høyres forsøk på å mistenkeliggjøre Arbeiderpartiets motiver vil ikke stoppe oss. Vi vet at fortsatt opprustning ikke gir mening. Vi vet at det norske folk har et sterkt ønske om reell nedrustning. Det er bred støtte for en atomvåpenfri sone i vårt område.

Vi er i valgkampens siste uke. Det er tid for oppsummering. Det skal velges ledelse for landet. Hvilke regjeringsalternativer har så velgerne?

På den ene siden står Arbeiderpartiet. Vi legger fram et sterkt politisk regnskap og et klart program. Alt er tallfestet i langtidsbudsjettet. På den andre siden står borgerlige partier - med tre programmer som spriker i alle retninger.

8.

De forsøkte å skape inntrykk av en slags enhet gjennom fellesmerknader til Arbeiderpartiregjeringens langtidsprogram. De gikk i korthet ut på lavere skatter og større utgifter til gode formål. Altså mindre inn og mere ut.

På vesentlige punkter vil de borgerlige partier føre motstridende politikk. Der de har felles punkter kan ikke politikken føres slik de har sagt, fordi den ikke henger sammen. En kan ikke få større offentlig innsats med mindre offentlige inntekter. Opplegget var ingen regjeringserklæring, men en inflasjonserklæring.

Under åpningen av valgkampen i Kristiansand sa jeg at det borgerlige alternativ hvilte i tett tåke. Ingen har hittil sett noe borgerlig regjeringsprogram. Sannheten er: Det finnes ikke noe borgerlig regjeringsprogram. De såkalte "samarbeidspartiene" vet ikke hva de vil gjøre sammen. Ved en borgerlig valgseier får vi ikke en regjering, men et forhandlingsutvalg.

Nå etter valgkampen er ikke tåken like tett. Vi har hørt fra både Korvald, Kristiansen, Jakobsen og Jahr. Mellompartiene har presentert sine krav og hjertesaker. De deltar nå aktivt i den borgerlige forvirringen. Tåken er altså lettet, men har bare avslørt at kløftene består. De borgerlige sprik er kommet enda tydeligere fram.

10.

Det er ikke sprik bare mellom de borgerlige partiene - det er også sprik innen dem. Det ser vi i Kristelig Folkepartis kvaler i valget mellom taburetter i regjeringen eller prinsipper i abortspørsmålet. Og vi ser det i Høyres løftepolitikk. Jeg har spurt: Hvordan er det mulig å øke innsatsen på en rekke områder og samtidig skjære skattene ned med 12.5 milliarder. Hvor skal det kuttes på velferdsgodene?

På det første spørsmålet har vi ikke fått svar fordi det ikke finnes noe svar: En kan ikke få mer for mindre.

Høyre vil ikke gi et konkret svar på hvor det skal skjæres. De utfordres nå med full rett av Fremskrittspartiet.

Reagan lovet skattelettelser, mer til forsvaret og mindre til velferd. Vi er dypt uenige, men det er iallfall en klar politikk. Og de var ærlige nok til å si fra på forhånd. Høyre vil skjære ned i forhold til vårt langtidsbudsjett - men de vil ikke si hvor de vil skjære.

Høyre har prøvd å svare: Lavere skatter skal gi økt produksjon og like store statsinntekter - etter hvert. Høyre kan ikke vise til noe land der skattelette har gitt slike resultater.

Så har Høyre prøvd å vri seg unna tallet tolv milliarder - de kaller dette Arbeiderpartiets påstander. Nei, dette

12.

er Høyres egne skriftlige utspill - i valgbrosjyrer og stortingsdokumenter. Vi har regnet med at de var alvorlig ment.

Økonomi og skatt har dominert valgkampen. Slik måtte det gå med det uholdbare opplegg de borgerlige satset på - pose og sekk, ønskelister og overbud. Det er en hovedkonklusjon av valgkampen: Høyre prøver å opprettholde illusjonen om at man kan få flere goder for mindre betaling. Høyre forskrever seg fortsatt i skattepolitikken.

Det er ikke bare i den økonomiske politikken forvirringen er total. De tre partiene har rakt motsatte syn på en rekke spørsmål.

- Noen vil ha mer olje ut av havet, andre mindre,
- Noen vil ha strengere abortlov, andre selvbestemt abort
- de spriker i skattepolitikken, energipolitikken, distriktspolitikken, landbrukspolitikken.

Høyre angriper bo- og driveplikten i konsesjonsloven. De vil gjøre det enklere for byfolk å eie gårdsbruk. Dette vil skape en klasse av leilendinger på landsbygda sier Per Borten, Bondelaget - og Senterpartiet.

Ingen kan i dag si om de tre partiene vil samarbeide i en regjering. For om det blir borgerlig flertall, er det ikke valgt en regjering, men et forhandlingsutvalg. Dette forhandlingsutvalget skal så drøfte:

14.

- om de skal danne regjering
- om fordelingen av taburettene
- om hvem som skal bli statsminister
- om fremfor alt: om den politikk som skal føres

Borgerlig regjering vil enten gi ren Høyreregjering eller Høyredominert regjering. De vet det ikke, og vi vet det ikke. Det eneste vi vet, er at alle som kaller seg borgerlige er villige til å underordne seg Høyre som dirigent for sprikende ønsker og mål. Ja, tilmed Venstre som er uenig i alt Høyre sier og gjør.

En stemme til mellompartiene er en stemme til en Høyrestyrt regjering. De som vurderer å stemme på et av mellompartiene,

bør studere Høyres program. Mellompartiene synes å tro at Høyre vil stå med lua i handa og ta imot deres hjertesaker med takk - . Høyre er snart dobbelt så stort som de to andre tilsammen. Det er ikke nødvendig å si noe mer.

Hvordan skal partier med motstridende syn på sentrale saker unngå handlingslammelse - slik vi så det under Borten eller Fällidin?

Et Høyre med en tredjedel av Stortinget bak seg, får ingen enkel styringsoppgave. I mange - svært mange - spørsmål vil den finne 2/3 av Stortinget mot seg. En regjering må være motor, må ha ansvaret og vise ledelse.

Når vi får svaret: "Det må stortingsflertallet avgjøre," forkludres den rollen. Det svaret får vi ikke bare i abortpolitikken, men også i oljepolitikken, alkoholpolitikken og i sentrale deler av den økonomiske politikken.

Vi møter en merkelig appell ved dette valget. Den lyder slik: skifte av regjering er bra i seg selv. La oss få et skifte for skiftets skyld. "Tiden er inne" sier Høyre - uten å si til hva. Det blir framstilt som om alle forandringer er forbedringer. De folk som har sluppet til Høyre regjeringer har lært noe annet.

Selvsagt vil en ny politikk få følger. Selvsagt vil Høyres skattepolitikk gå ut over store grupper. Men vi

får ikke vite om det er de eldre, barna, eller de funksjonshemmede som skal få mindre. Når oljemilliarder skal gå i private lommer, må det bli mindre til våre felles formål. Vi vil få større økonomiske forskjeller. Vi vil oppleve ny urettferdighet.

Det er galt å tro at valget ikke betyr noe. Politikk er ikke underholdning. Det er alvorlige realiteter som gjelder vår framtid.

Vi går inn i en vanskelig tid. Minst av alt har vi råd til uklarhet. Arbeiderpartiet vil føre videre den politikk som har gjort Norge til et av de tryggeste og beste samfunn å leve i. Fred, arbeid og fellesskap er våre svar i en vanskelig tid.

18.

De siste årene har vi lært dette: Velferden er ikke vunnet en gang for alle.

Vi under 50 har ikke opplevd at mange går uten arbeid i Norge. I den vestlige verden er millioner uten arbeid. Også vi er truet. Verden er blitt farligere: Afghanistan, Polen, Midt-Østen, El Salvador.

Vi har mindre trygghet for arbeid og velferd, og større trusler mot fred og avspenning. Arbeiderpartiets svar er:

- + Arbeid for alle
- + Vern om velferdssamfunnet
- + Avspenning, sikkerhet, fred

Valgkampen ble en debatt om skatt. De borgerlige gir løfter som ikke holder:

De lover større samfunnsinnsats

De lover samtidig mindre skatt

Dette er ikke mulig. Vi kan ikke få mer og betale mindre.

Skatten sier noe om vår vilje til ansvar, omsorg og fellesskap. Vi har alle ansvar for hverandre, men velferden koster. Tiden er ikke inne - for overbud. I 1985 har vi 40 000 flere eldre enn i dag. Vi som er i arbeid må betale for at de skal få sin pensjon. De unge skal bære landet videre - de skal ha utdanning og arbeidsplasser. De svake trenger vår hjelp. Derfor er det galt å love store skattelettelser for oss som har

20.

både helse og arbeid. Sammen må vi gjøre en innsats.

Det finnes ikke noe borgerlig alternativ. Det er tre partier med tre sprikende programmer som det skal forhandles om - etter valget. Summen av deres løfter er mer enn landet kan make. Vi vet ikke hvilken politikk en borgerlig regjering vil føre - om skatt, om olje, om u-hjelp, om abort.

Arbeiderpartiet har ett program med poster som er budsjettert. Vi lover ikke mer enn vi kan holde. Vi stiller krav til den enkelte om å bruke seg selv også til hjelp for andre. Felles ansvar er vårt svar.

Valget er ikke avgjort. Store velgergrupper er i bevegelse. Nå gjelder det å tenke over hva partiene står for. Valget skal dreie seg om hvordan landet skal styres. Det er her de borgerlige svikter. Vi kan stå ved våre resultater. Arbeiderpartiet gir velgerne svar før de skal ta standpunkt. Det er de som stemmer som nå bestemmer.